

הלכות עירוני תחומין תהיתו תתנה

ואפילו לאותו ישראל שהחורים לצרכו אין דינם כשאר דבר הכא מחוץ לתחום שאסור למי שהובא בשבילו¹⁹ הואיל ופירות אלו היו כבר בתחום זה בשבת זו ואפילו המחזור עצמו שעשה איסור אין קונסין אותו שלא יאכלם בשבת²⁰.

(ואינו דומה להמעשר פירות בשבת²¹ שקנסו אותו שלא יאכל מהם²² לפי שע"י עשיית האיסור נתקנו לאכילה שלא היו ראויים כלל מקודם לכן מפני שהם מבל אבל פירות אלו היו ראויים לו כשהיה עמהם חוץ לתחום ולא הועיל לו כלום לאכילתם במה שהחורים לתחומם ואינו נהנה מן האיסור באכילתו אותם²³).

ואינו דומה להמכשל בשבת²⁴ פירות הנאכלים חיים שאסורים מפני שעשה בהם איסור של תורה אבל תחומין הם מדברי סופרים²⁵).

וכל זמן שלא החזירו והם חוץ לתחום אם הוציאם בשוגג מותרים לאכלם²⁶ ואסור למלטלם חוץ מר' אבות²⁷ ואם הוציאם במודר אסורין אפילו למי שלא הוציאם בשבילו²⁸ ואינו דומה לבא מחוץ לתחום ע"י נכרי שמוותר למי שלא הובא בשבילו²⁹ שכיון שנגעשה האיסור ע"י ישראל החמירו יותר לאסור לכל אדם³⁰.

ואעפ"כ מותר למלטלם תוך ר' אבות³¹ ואין להם דין מוקצה אע"פ שאינם ראויים באכילה לשום אדם מישראל כיון שאין איסורן אלא משום קנס לא רצו לקנוס אלא באכילה ולא במלטול³².

תו מי שיצא חוץ לתחום שלא לדעת ובו ג' סעיפים:

א מי שיצא חוץ לתחום שאין לו אלא ר' אמות והוצרך לנקבו יכול לצאת מהן עד שימצא מקום צנוע לפנות שגדול כבוד הבריות³³ ועצה טובה לו שיתקרב לצד תחומו שיצא ממנו שאם לא ימצא מקום צנוע עד תחומו יכול ליכנסם ולאחר שנכנסם הרי הוא כאלו לא יצא כיון שנכנסם ברשות³⁴ אבל אם מצא מקום צנוע קודם לא יכנסם אלא יפנה

דעשה איסורא דאורייתא (וראה לעיל סי' רנ"ב). וקושטא דמיתתא נקטו הכא דלדידה פשוט הוא דשרי מהיט. אע"ג דאפשר דא"ג בלאו האי טעמא שרי הכא לכ"ע משום דלא נהנה מהאיסור.

צב דלעיל סי' ש"ח ס"א.

צג תוס' שם, לפי מה שנתבאר לעיל בשדה"ג.

צד ברייתא שם כת"ק. מור וש"ע שם.

צה ב"י. ש"ע שם.

צו תוס' שם ר"ה במיד. רא"ש פ"ד סי' כ. מור וריעה דא'

בש"ע שם. אלה רבת ס"ק פז שכן עיקר.

צא כדלעיל סי' שכה ס"א.

צב תוס' ורא"ש שם. מ"א ס"ק פז (ורעו כמו המעשר

בשבת דלעיל סי' שלט ס"ז).

צט משמעת הטהור.

ק סי' ס"ק פ"ג. אלה רבת ס"ק מז. וראה לעיל סי' שכה

ס"א ולקמן סי' תקטו ס"מ. המעם שאין להם דין

מוקצה כשהובא ע"י נכרי.

סימן תו

א רבה שם פ"א, כ. מור וש"ע. וכדלעיל סי' ג מהדוב"ת

ס"א.

ב והדגנו שם. רש"י שם ר"ה ע"ל. מור וש"ע.

פז כדלעיל סי' שכה ס"א (אפילו הובא ע"י נכרי. וכשהובא ע"י ישראל אסור אפילו לאחרים, כדלקמן בהמשך הסעיף).

פח תוס' שם ר"ה לא. הובא בהגהות אש"י פ"ד ס"ב.

פח ש"ע שם. מ"א ריש ס"ק ד.

פט כמש"ת מ"א ס"ק ד.

צ כדלעיל סי' שלט ס"ז (שאם היריש במיד לא יאכל לא

הוא ולא אחרים. וכה לקמן בהמשך הסעיף לענין הובא

במודר מחוץ לתחום).

צא אלה רבת ס"ק יב. וראה גם רמב"ן שם ר"ה שיצאו.

וראה אמרי ישר ס"ו. ומ"ש ה"מ"א ס"ק ד' (לחלק אם

יש לו פירות אחרים, כמו בבב"ש ב"ח"ט בלי עירוב תבשילין)

אינו ברא"ש (ביתא פ"ב ס"ו) ואינו אלא לפרש"י בביצה

י', ב ר"ה אסורה גבי איסורא דשבת שאני. אבל אין

קו"י"ל (לקמן סי' תקג ס"ג) כפי' הרשב"א (בש"ת ח"ה

ס"ח) שבב"י טעמי תיג (לחזירי ב"ח"ט ולא בשבת)

כתבואר מסי' תקמז סוף ס"כ"ג (לחזירי ב"ח"ט בכל אופן)

דדוק. והתוס' (עירובין שם) לא הקשו אלא ממשב"ל

דמירוי דחיי לכוס כדאיתא בחולין דף טו, ס"ט"א לרבי

מאיר (שם שהתיר כשנגע בחיי לבוס). והתוס' נקטו ג"כ

לשינוא דרבי מאיר (במודר לא יאכל). ודרבי מאיר אין

איסור בהנשטק ויפה לו כדתיא' בשבת דף ל"ח וראה אסר

במשב"ל פירות שאינן כדלעילום שבחולין שם אלא משום

תתנו

הלכות עירוני תחומין תרתח

שם ויתרחק ממקום שנפנה עד שיכלה הריח ושם יש לו ד' אמות ואם נתרחק מהריח ונכנס בתחומו כאילו לא יצא כיון שנכנס ברשות חכמים שחשו על כבודו ולא הצריכוהו לעמוד במקום מטונף או ריח רע^ג כמה דברים אמורים כשיצא שלא לדעת^ד אבל אם יצא לדעת אף על פי שנכנס ברשות לתוך תחום שיצא ממנו אין לו שם אלא ד' אמות^ה אלא א"כ נכנס לעיר ששבת בה כמו שנתבאר בס' ת"ה^ו:

ב זה שאמרנו בהוצרך לנקבו יש אומרים^ז אפילו לקטנים ויש אומרים^ח שלא הקילו משום כבוד הבריות לצאת חוץ לד' אמות אלא כגדולים אבל בקטנים אין כבוד הבריות כל כך שהרי משתנים מים בפני רבים^ט וגם אין לחוש שיעמוד במקום מטונף מפני שבמי רגלים אין כל כך טינוף שנבלעים במקומם^י (ויש להחמיר כדבריהם^{יא}) דבתראי נינהו:

ג לא בהוצרך לנקבו בלבד הקילו בן אלא אפילו אם גשמים יורדים עליו או שהחמה זורחת עליו ומצערותו^{יב} כמו שנתבאר בס' ת"ה^{יג}:

תו מי הם שיכולים לילך חוץ לתחום וכו' ג' סעיפים:

א מי שיצא חוץ לתחום משום פיקוח נפש כגון חכמה הבאה לילד וכיוצא בזה יש לו אלפים אמה לכל רוח ממקום שהגיע לו^א כדי שלא תהא מכשילו לעתיד לבא^ב שימנע מליקף אם לא יהיה לו שם אלא ד' אמות^ג ואם הגיע לעיר הרי הוא כאנשי העיר ויש לו אלפים לכל רוח חוץ לעיר^ד:

ב היה יוצא ברשות והוא הולך בדרך ואמרו לו כבר נעשית המצוה שיצאת לעשות יש לו ממקומו אלפים לכל רוח^ה ואם מקצת התחום שיצא ממנו ברשות הוא מובלע בתוך אלפים אלו שיש לו ממקומו הרי זה חוזר לעירו וכאלו לא יצא^ו שהבלעת התחומים מועלת כשיצא ברשות^ז כמו שנתבאר בס' ת"ה^ח:

ג כל היוצאים להציל נפשות מוישראל מיד נכרים או מן הגדר או מן המפולת^ט יש להם אלפים אמה לכל רוח ממקום שהצילו בו^י ואם היתה יד נכרים תקיפה והיו מפתדים לשבות במקום שהצילו בו הרי אלו חוזרים בשבת למקומם ובכלל זיינים^{יא}:

תת דין הנחת עירוב וקנין שביתה וכו' סעיף אחד:

א מפני שתחומין מדברי סופרים הקילו בהם והתירו למי שצריך לילך ד' אלפים אמה

סימן תו

- א** תחנה ד"ה כג, ב. רמב"ם הל' שבת פכ"ז ה"א, שו"ע ס"א. וראה גם לעיל סי' רמז ס"ד.
ב לבוש ס"ג (לענין לחזור למקום). וראה משנה רא"ה כ, ב.
ג רמב"ם ושול"ע שם.
ד תחנה עירובין דה, ב. מור ושול"ע ס"ב.
ה משנה שם ס"ב שינוי מור ושול"ע שם.
ו אבי מר, א. רש"י שם ד"ה רבי מצוה.
ז סעיף א.
ח כרלעיל סי' שכמ ס"ג ואילך.
ט משנה ר"ה כג, ב. גמרא עירובין דה, א. מור ושול"ע ס"ג.
י גמרא שם דה, א. מור ושול"ע שם. וכ"ה לעיל שם ס"ג.

א רא"ש פ"ד סוס"י א.

ב מור ושול"ע.

ה רמב"ם הל' שבת פכ"ז ה"א. ב"י ברש הסימן, ת"א ס"ב ב.

ו סעיף ה.

ז רא"ש פ"ד ס"א בשם רבי יודנה ברצלוני בשם רבינו חננאל. דעה האי' במור ושול"ע.

ח רא"ש שם בשם רבי יודנה ברצלוני בשם רב האי גאון. דעה הב' במור ושול"ע.

ט כרלעיל סי' ג מהר"ב"ת סי' ה ומהר"ק סי' ה.

י כרלעיל סי' פב ס"ב.

יא הרי"ו ורא"ש שם.

יב אור זרוע ח"ב סי' ו דרכי תשה.

יג סעיף ג.